

Nr 11.

Warszawa, dn. 30 maja 1936 r.

Ogóln. zbioru Nr 658.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Prezes Rady Związku inż. **Piotr Drzewiecki**.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. **Antoni Dunin**.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: **Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 594-26**. Adres teleg.: „**Metalowcy—Warszawa**”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Wiadomości Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego. — Organizacja akcji bezpieczeństwa pracy. — Kronika związkowa. — Sytuacja na niemieckim rynku samochodowym. — Wiadomości z zagranicy. — Ceny.

XV-LECIE „PRZEMYSŁU METALOWEGO”

W roku bieżącym mija 15 lat od powstania wydawnictwa „Przemysł Metalowy” organu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

W latach rozwoju produkcji, w latach trudności i kryzysu „Przemysł Metalowy” był i jest po dziś dzień wiernym towarzyszem przemysłowców metalowych, służąc im w miarę swoich sił informacjami, radą i pomocą.

XV-letnią rocznicą „Przemysłu Metalowego” zbiega się z urządzoną w Warszawie Wystawą Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego.

Z obu tych okazji wydajemy na dzień 23 sierpnia 1936 r., jako dzień otwarcia Wystawy, specjalny numer „Przemysłu Metalowego”. Numer wydany w nakładzie 10.000 egzemplarzy zawierać będzie:

- I) artykuły najwybitniejszych przedstawicieli przemysłu metalowego w Polsce;
- II) monografie najważniejszych działów przemysłu metalowego;
- III) monografie przedsiębiorstw przemysłu metalowego.

Jubileuszowy numer „Przemysłu Metalowego” stanie się książką o przemyśle metalowym w Polsce, cennym i wartościowym podręcznikiem, w którym zarówno przemysłowcy metalowi, jak i odbiorcy wyrobów przemysłu metalowego znajdą wiele wartościowego materiału informacyjnego.

Przystępując do opracowania numeru jubileuszowego „Przemysłu Metalowego”, zwracamy się do wszystkich Panów Przemysłowców z prośbą o poparcie naszej inicjatywy i prosimy o łaskawą współpracę.

Wszelkich informacji udziela Redakcja „Przemysłu Metalowego”—Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 594-26.

WIADOMOŚCI WYSTAWY PRZEMYSŁU METALOWEGO

I ELEKTROTECHNICZNEGO, Warszawa 1936 — nr. 10

O ZADANIACH PODKOMISYJ ORGANIZACYJNYCH

WMEL

W dniu 26 bm., w gmachu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie odbyła się konferencja przewodniczących Podkomisji Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, której przewodniczył p. Prezes inż. Piotr Drzewiecki. Z konferencji tej wynikało, że przemysł metalowy, elektrotechniczny i radjotechniczny nie ograniczą się jedynie do przedstawienia stanu obecnego, lecz wykażą również swoją historję i rozwój oraz plany na przyszłość w dostosowaniu do ogólnie — państwowych potrzeb rozwojowych życia gospodarczego i obronności kraju. Podkreślone zostało niezwykle przychylnie ustosunkowanie się Władz Państwowych do Wystawy, która wykaże, co się w Polsce produkuje co stanowi zbędny import oraz w jakim kierunku powinien iść rozwój przemysłu metalowego. Na konferencji tej ustalono również zadania Podkomisji Organizacyjnych Wystawy.

Zadania Podkomisji Organizacyjnych są dwójakie:

I. Zabezpieczyć Wystawie należyłą ilość odpowiednio dobranych eksponatów z dziedziny surowców i wyrobów przemysłu metalowego i elektrotechnicznego.

W tym celu należy:

a) dążyć, aby poszczególne firmy w swych eksponatach dały wyczerpującą gamę całkowitej produkcji grupy branżowej, stanowiącej zakres danej Podkomisji. Podkomisje winny dbać, aby możliwie większa ilość zakładów wystawiła swe wyroby, a każda z firm pokazała w eksponatach całą swą wytwórczość w danej branży. Szczególną uwagę należy zwrócić, aby na Wystawie nie zostały pominięte jakikolwiek wyroby danej produkcji i nie powstały luki w odzwierciedleniu całokształtu danej produkcji. Wówczas, gdy jaki artykuł z danej branży nie będzie wystawiony, będziemy wiedzieli, że on nie jest jeszcze wyrabiany w kraju. Ma to pierwszorzędne znaczenie dla czynników rządowych i dla sfer przemysłowych.

b) Do przyjęcia udziału w Wystawie należy skłaniać firmy niezależnie od ich wielkości, od najmniejszych do największych, aby wykazać w każdej branży dorobek całego społeczeństwa. Należy nakłaniać wystawców do wystawiania całkowitych kompletów danego wyrobu, a nie ograniczania się do wystawiania tylko części kompletu.

Gdyby firmy o identycznej produkcji chciały ograniczyć się do wystawienia tylko części swej produkcji, należy wówczas dążyć do ustalenia porozumienia między niemi, aby każda z firm wystawiła inną część wytwórczości, tworząc w sumie całość danej wytwórczości. Gdyby zaś któraś z firm chciała wystawić całość swej produkcji, to chociaż

na stoiskach różnych firm będą się powtarzać te same wyroby, nie należy temu się sprzeciwiać. Należy uszanować ambicje firm, jako czynnik bardzo poważny w rozwoju produkcji, a z drugiej strony zwiedzającym należy dać możliwość zaznajomienia się z największą ilością źródeł zakupu.

II. Drugie zadanie Podkomisji leży w wykazaniu logicznego znaczenia dla kraju i społeczeństwa zebranych na Wystawie eksponatów podstawowego przemysłu, jakim jest przemysł metalowy i elektrotechniczny.

Podwaliny pod to drugie zadanie zostały położone z samego początku przez zaszeregowanie wyrobów wedle grup branżowych. Wystawa ma zobrazować stan i znaczenie poszczególnych branż produkcji, obsługujących określoną dziedzinę życia gospodarczego i obrony Państwa. Robimy propagandę poszczególnych branż wytwórczości krajowej, jednocześnie dając całkowitą możliwość w każdej grupie branżowej poszczególnym firmom robienia propagandy swoim zakładom przez wykazanie w swych eksponatach stopnia osiągniętej doskonałości.

Prosimy Podkomisje, aby tak rozmieściły poszczególne firmy z ich eksponatami, aby zwiedzającego otrzymała się logiczna ciągłość rozwoju i obsługi przez daną branżę zapotrzebowania życia gospodarczego.

Na podstawie danych o wytwórczości odnośnej branży należy przeprowadzić jej analizę i dać ryśunkowo w wykresach i tablicach jasny obraz danej produkcji, jej rozwoju, znaczenia i roli w życiu Państwa oraz możliwości rozwojowych. Opracowane dane zostaną umieszczone przy wejściu do danej grupy Wystawy, aby zwiedzający przed rozpoczęciem obejrzenia eksponatów danej grupy mógł być obznajmiony ze znaczeniem i rolą danej wytwórczości.

Oba zagadnienia winny być równolegle traktowane.

Rozwiązanie pierwszego zadania bez możliwie należytego oświetlenia całokształtu sprawy w drugim zadaniu nie daje możliwości wyciągnięcia ze zwiedzenia Wystawy konsekwentnych wniosków ani czynnikiem miarodajnym, ani przemysłowcom, ani zwiedzającej publiczności.

Najlepsze zaś opracowanie drugiego zagadnienia bez konkretnego wykazania w naturze na licznych eksponatach poszczególnych firm co i jak zostało osiągnięte, będzie martwe i pozbawi Wystawę uroku bezpośredniego zetknięcia się z pulsującą życiem wytwórczością

Należy wskazać wystawcom ich własny interes w ujawnieniu na Wystawie ich wytwórczości. Żaden inny sposób nie jest w stanie tak niezbicie przekonać decydujące czynniki i społeczeństwo że nasz rodzimy przemysł jest w stanie w przeważnej części pokryć własne zapotrzebowanie; przekonać, jaka ogromna krzywda dzieje się przemysłowi i krajowi przez zbędny

import. Że w interesie Państwa i jego obronności leży otoczenie rozwoju przemysłu rodzimego szczególną opieką i że przemysł ten osiągnął takie znaczenie, że zasługuje na szerokie poparcie jego rozwoju.

Poza tem przez Wystawę wytwórnice wchodzi w bezpośredni kontakt z nabywcami, którzy w większości wypadków nie znają jeszcze naszej krajowej wytwórczości i nie znają źródeł zakupu.

K o m u n i k a t N r. 30.

Prace organizacyjne WMEL

W czasie od 6 maja b. r. odbywały się w lokalu Dyrekcji Wystawy posiedzenia Komisji Organizacyjnej, na których ustalono zasady organizacyjne poszczególnych działów WMEL.

Na konferencjach tych przewodniczyli: p. Płk. Maciejowski, Szef Dep. Uzbrojenia MSWojsk. i jego zastępca p. min. S. Przanowski, a brali w nich udział p. dyr. inż. A. Dunin-Slepiński i p. dyr. St. Janiszewski z Zarządu Wystawy oraz przedstawiciele poszczególnych przemysłów, delegaci Ministerstw i instytucyj. Ukonstytuowano następujące Podkomisje:

Podkomisja I.

Grupa 1 i 2—Górnictwo i Hutnictwo

Produkcja hutnicza zostanie przedstawiona wspólnie z górnictwem hutniczym w okazałym pawilonie Nr. 5, o powierzchni ca 1400 m. kw. Pokaz obejmie wszystkie huty, a przedstawione zostaną wszystkie produkty ściśle hutnicze i górnictwo-hutnicze, opracowania dotyczące organizacji wewnętrznej tego przemysłu, jego rozwój, stan, potrzeby i plany, technologia produkcji i t. p. Niezależnie od tego hutnictwo weźmie udział w poszczególnych działach branżowych, wystawiając wyroby o charakterze metalowo-przetwórczym. Na czele Podkomisji tej grupy stanął p. dyr. A. Dzik.

Podkomisja II.

Grupa 3 — Odlewnictwo

Równie wszechstronnie przedstawione zostaną wyroby, objęte grupą 3. Ujrzymy więc odlewy żeliwne handlowe i maszynowe oraz kowalne; odlewy stalowe, piecowe, ogniotrwałe, utwardzone, kuto-lane, budowlane kwasoodporne, metali kolorowych, metali półszlachetnych oraz odlewy metali lekkich utwardzonych. Na czele Podkomisji stanął p. prof. inż. K. Gierdziejewski.

Podkomisja III.

Grupa 4 — Urządzenia zdrowotne

W dziale tym przedstawione będą wszystkie produkowane w Polsce wyroby, wchodzące w zakres urządzeń zdrowotnych, a więc dotyczące ogrzewania, wentylacji, wodociągów i kanalizacji. Na czele Podkomisji stanął p. dyr. M. Płoszajski

Podkomisja IV.

Grupa 5, 6, 7 — Obrabiarki i narzędzia

Na konferencji z przedstawicielami grupy obrabiarkowej i grupy producentów narzędzi ustalono, że przemysły te wystąpią łącznie w pawilonie o powierzchni ca 1900 m. kw. Pokaz obejmie obrabiarki do metali i do drzewa oraz narzędzia do obróbki. Dalej narzędzia dentystyczne, górnicze, koszykarskie, miernicze, wiertnicze, weterynaryjne, rzeźnicze, pszczelar-skie i ogrodnicze oraz wagi. Na czele Podkomisji stanęli: p. dyr. inż. J. Piotrowski, a na czele grupy narzędziowej p. dyr. inż. H. Poreyko.

Podkomisja V.

Grupa 6-a — Optyka i mechanika precyzyjna

Z względu na ważność i zakres produkcyjny wyodrębniono grupę 6-a, w której ujrzymy produkcję krajową w dziale: aparatów fotograficznych, projekcyjnych i kinematograficznych. Automaty peronowe i t. p., przyrządy geo-dezyjne, meteorologiczne oraz manometrję i termometrję. Poza tem narzędzia kreślarskie, optykę, pomoce naukowe, przyrządy i narzędzia pokładowe, lotnicze i nawigacyjne, wagi precyzyjne, zegary i liczniki. Na czele Podkomisji stanął p. dyr. inż. L. Małecki.

Podkomisja VI.

Grupy 8 i 10 — Siła i ruch, kotły, turbiny, pompy

W grupach tych szczegółowo przedstawione zostaną kotły parowe wysokoprężne i niskoprężne—wodne i ogniorurkowe; lokomobile przemysłowe, maszyny parowe i części, wentylatory. Dalej turbiny wodne i parowe, silniki spalinowe, pędnie i ich części, oraz wyroby kotlarskie. Dział pomp i armatur obejmie pompy do wody, głębinowe, odśrodkowe, turbinowe, śrubowe, pionowe, kotłowe, do ciężkich cieczy i kwasów. Dalej sikawki, maszyny przeciwpożarowe, gaśnice i urządzenia przeciwpożarnicze. Armaturę wodociagową, gazową i parową. Na czele Podkomisji stanął p. dyr. St. Raźniewski.

Podkomisja VII.

Grupy 9 i 17 — Dźwigi i przenośniki oraz maszyny budowlane

Dział ten wystąpi na Wystawie w szerokim zakresie, przedstawiając dźwigi osobowe i towarowe, suwnice, przenośniki, przesuwnice, ciągi i zórawie. Poza tem liny druciane, a dalej urządzenia cegielni, cementowni i pieców wapiennych oraz maszyny do mieszania cementu i narzędzia do obróbki kamieni i do kamieniołomów. Na czele Podkomisji stanął p. inż. St. Grzymałowski.

Podkomisja VIII.

Grupa 11 — Maszyny i narzędzia rolnicze

Wychodząc z założenia charakteru rolniczego Polski, Wystawa dążyć będzie do zaprezentowania wszystkich produkowanych u nas maszyn i narzędzi rolniczych, a więc maszyn rolniczych i lokomobil rolniczych, narzędzi rolniczych zwykłych i maszyn ogrodniczych. Na czele Podkomisji staje p. prof. St. Biedrzycki z zastępcą p. prof. dr. J. Wierzbowskim.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERSKIE
Biblioteka F. N. „Urząd”

Podkomisja IX. Grupy 13 i 16 — Urządzenia zakładów spożywczo-przetwórczych i chemicznych

Podkomisja odbyła kilka posiedzeń, nawiązano ścisły kontakt z wytwórniami, w rezultacie czego w dziale tym zaprezentowane zostaną urządzenia cukrowni, gorzelnii, browaru, młynów i wiatraków, piekarni, rzeźni i bekoniarni, krochmalni fabryk drożdży, chłodni, ryżowni i fabryk konserw oraz wszelkie rodzaje opakowań blaszanych. Poza tem urządzenia garbarni, farbiarni, mydlarni, do gazów przemysłowych urządzenia fabryk gumowych oraz urządzenia przemysłu wyrobu kwasów nieorganicznych, sodowni, instalacje suchej destylacji drzewa, urządzenia przemysłu pochodnych węgla kamiennego i ropy naftowej, urządzenia farmakologiczne, laboratorjów chemicznych i bakterjologiczno-sterelizacyjnych. Na czele Podkomisji stanął p. dyr. A. Stołagiewicz.

Podkomisja X. Grupy 13, 14 i 15 — Tkackie, papiernicze, drukarskie

W działach tych przedstawione zostaną maszyny przędzalnicze i snowerskie, krosna, pończosznicze, folusznice, drukarskie, do apretury. Urządzenia do papierni: kalandry, walce, rozdrabniacze masy, prasy ślimakowe i urządzenia suszarniane. Poza tem odlewy czcionek, maszyny drukarskie i introligatorskie. Na czele Podkomisji stanął p. prezes inż. Wł. Szrednicki.

Podkomisja XI. Grupa 18 — Okucia budowlane

W dziale tym przedstawione zostaną okucia budowlane i meblowe. Na czele Podkomisji stanął p. Prezes J. Zameczniak.

Podkomisja XII. Grupy 19 i 20 — Komunikacja

W bardzo szerokim zakresie wystąpi przemysł komunikacyjny i obejmie maszyny do łupania kamieni, walce drogowe, dragi i plugi szosowe — w dziale maszyn do budowy dróg oraz ściśle komunikacyjne (rozbite na 4 sekcje) 1. kolejnictwo: koleje parowe, motorowe i elektryczne i sprzęt; 2. drogi lądowe: traktory, samochody, motocykle, rowery i akcesoria; 3. wodne: statki, urządzenia portów i stoczni; 4. lotnictwo: samoloty, motory, akcesoria. Komunikacja otrzymuje do swojej dyspozycji teren z torami i 4—5 pawilonów od strony północnej Wystawy. Na czele Podkomisji organizacyjnej stanął p. Prezes inż. E. Landsberg.

Podkomisja XIII. Grupy 21 i 22 — Urządzenia biurowe i gospodarstwa domowego

Zorganizowane zostanie w specjalnym pawilonie kompletne urządzenie biura, przyczem przedstawione zostaną maszyny do pisania i liczenia, statystyczne i do powielania, poza tem przyrządy biurowe, meble, kasy kontrolne i ogniotrwale. Dział, gospodarstwa domowego obejmie kuchnie zwykłe—gazowe i elektryczne; kuchnie polowe dla wojska, szpitali; Kuchenki gazowe, elektryczne, spirytusowe i naftowe; garnki metalowe; kuchenne naczynia, żelazne i emaljowane; maszynki do mięsa i ich części; maszynki do gotowania kawy; lodówki pokojowe; zastawy stołowe; maszyny do szycia; artykuły gospodarstwa domowego powszedniego użytku. Na czele Podkomisji stanął p. Dyr. Inż. K. Pichelski.

Podkomisja XIV. Grupy 23, 24, 25 i 26a — Przemysł zabawkarski, galanteryjny, dewocyjny, muzyczny i drobnometalowy

Prowadzone są energiczne prace nad zgrupowaniem większych i małych wytwórni, produkujących zabawki metalowe galanterję metalową, aparaty kościelne, dzwony, wyroby tłoczone, okucia i galanterję kościelną i instrumenty muzyczne metalowe. Na czele Podkomisji stanął p. Dyr. W. Czajkowski z zastępcą p. inż. M. Grabowskim.

Podkomisja XV. Grupa 26b — Rzemiosło

Udział rzemiosła w WMEL będzie bardzo poważny. Przedstawiona zostanie i scharakteryzowana metalowa produkcja rzemiosła. Na czele Podkomisji stanął p. Prezes Poseł A. Snopczyński.

Podkomisja XVI. Grupy 24 do 45 — Elektrotechnika i Radjotechnika

Elektrotechnika i radjotechnika wystąpi w 2 pawilonach o łącznej powierzchni ca 1800 m. kw. Wytyczną w organizacji na WMEL przemysłu elektrotechnicznego i radjotechniki będzie przedstawienie całokształtu zagadnienia i rozwoju tego przemysłu. W wystawie wezmą udział niemal wszystkie wytwórnie. Przewidywane jest również zainteresowanie tym działem Elektrowni, jako wytwórni prądu elektrycznego, podstawy istnienia i rozwoju tych dwóch przemysłów. Na czele Podkomisji stanął p. Prezes Inż. J. Bulzaeki.

Podkomisja XVII. Dział naukowy

Niezwykle poważnym zagadnieniem na WMEL jest sprawa organizacji Działu Ogólnego, obejmującego grupy 46, 47 i 49. W grupie badań naukowych przewidziane jest stworzenie typowych laboratorjów technologicznych dla małych i średnich zakładów, opracowanie danych wykazujących korzyści zastosowania nowoczesnych metod w produkcji oraz ruchu; poza tem przedstawiony zostanie drogą opracowań graficznych i porównań produktów rozwój i postęp metod produkcji reprezentowanych na WMEL przemysłów. Na czele Podkomisji tego działu, do którego weszło szereg wybitnych fachowców, stanął p. Prof. Inż. St. Płuzański.

Podkomisja XVIII. Szkolnictwo zawodowe

Do Podkomisji weszło szereg najwybitniejszych fachowców oraz przedstawiciele oficjalni Ministerstwa W.R. i O.P. Zadaniem Podkomisji będzie opracowanie zagadnienia szkolnictwa zawodowego z punktu widzenia potrzeb przemysłów: metalowego, elektrotechnicznego i radjotechniki.

Podkomisja XIX.**Postęp techniczny**

W dziale tym drogą wykresów oraz przez porównanie przedmiotów ujrzymy drogi rozwojowe przemysłu metalowego i elektrotechnicznego. Znajdzie tu również dokładne odzwierciedlenie sprawa naukowej organizacji i kierownictwa oraz zagadnienie uniknięcia strat przemysłowych w procesach wytwórczych. Na czele Podkomisji staną p. Inż. Wł. Domański.

Podkomisja XX.**Bezpieczeństwo i higiena pracy**

W specjalnym dziale zostanie opracowane zagadnienie to w sposób ogólny, zaś przy poszczególnych działach wystawowych — w sposób szczególny. Przedstawione będą straty społeczne, wynikające z niedoceniań tego zagadnienia zarówno przez pracodawców, jak i pracowników. Ujrzymy również wszelkie urządzenia techniczne, zapewniające higienę i bezpieczeństwo. Przewodniczącą radca Mazurkiewicz i zastępca dyr. Luce Birk.

K o m u n i k a t N r. 31.**Afisz WMEL**

Przed paru dniami oddany został do druku afisz propagandowy Wystawy. Wykonany on zostanie czterobarwną rotograviurą, w formacie papieru 68×98 cm., o płaszczyźnie rysunku 66×95 cm. Narazie wykonane będzie około 20.000 odbitek, które rozesłane zostaną do wszystkich miast polskich i zagranicę. Afisz rozpowszechniony zostanie również za pośrednictwem placówek handlowych i przemysłowych — metalowych i elektrotechnicznych — oraz za pośrednictwem Związków i Stowarzyszeń.

K o m u n i k a t N r 32.

Numer specjalny „Przemysłu Metalowego“

W najbliższym terminie wydany zostanie specjalny numer „Przemysłu Metalowego“ poświęcony Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego. Na treść numeru złożą się: artykuł wstępny, artykuły pp. Członków Komitetu Organizacyjnego i Zarządu, dokładne sprawozdanie z przebiegu dotychczasowych prac organizacyjnych oraz komunikaty bieżące. Ze względu na swoją treść numer ten stanie się najdokładniejszym źródłem o Wystawie zarówno dla wystawców jak i dla przyszłych zwiedzających.

K o m u n i k a t N r. 33.

Firmy dekoracyjne na WMEL

W celu ograniczenia kosztów dekoracji, Zarząd WMEL udzielił prawa budowy stoisk i dekoracji poniższym firmom, które zobowiązały się do przestrzegania specjalnego regulaminu. Firmy te są:

- „Ar“, W-wa, Łowicka 58 m. 5, tel. 8-68-96, 669-40.
- Inż. Ambroziewicz Juljan, W-wa, Kamedułów 31.
- Atelier Wnętrz i Architektury, W-wa, Krak. Przedm. 7.
- Inż. Nowak Bohdan, W-wa, Mokotowska 13.

K o m u n i k a t N r. 34.

Roboty budowlane na WMEL

Rozpoczęto już roboty budowlane na terenach wystawowych. Tempo pracy jest bardzo energiczne, tak że zgodnie z planami Zarządu Wystawy poszczególne grupy wystawowe otrzymają gotowe pawilony dla dokonania podziału na stoiska i udekorowania ich w zgóry ustalonym terminie.

K o m u n i k a t N r. 35.

Propaganda prasowa

Wszystkie niemal czasopisma i dzienniki polskie bardzo przychylnie ustosunkowały się do WMEL. Zarówno artykuły i notatki z Biuletynu Informacyjnego i z „Przemysłu Metalowego“ są bardzo często w całości lub w przeróbkach przedrukowywane przez pisma o charakterze ogólnym i fachowym. Załączona fotografia przedstawia fotomontaż z tytułów niektórych pism.

Prasa o WMEL

K o m u n i k a t N r. 36.

Zgłoszenia

Zarząd WMEL prosi PP. Wystawców o szybkie wypełnianie i nadesłanie zgłoszeń na WMEL. Szereg PP. Wystawców już dawno zgłosiło swój udział lub przesłało pieniądze, lecz nie wypełniło dotychczas blankietów zgłoszeniowych. Brak formalnych zgłoszeń uniemożliwia terminowy rozdział pawilonów na stoiska oraz nie pozwala na ustalenie, czy Zarząd rozporządza jeszcze wolnymi terenami i czy dalsze, zgłaszające się firmy, będą mogły je uzyskać w odpowiednich dla nich rozmiarach.

Należy więc możliwie natychmiast:

- 1) dokonać zgłoszenia firmy przez wypełnienie, podpisanie i nadesłanie „Zgłoszenia“ wraz załącznikami,
- 2) podać metraż powierzchni,
- 3) zadeklarować zapotrzebowanie na gaz, elektryczność i wodę,
- 4) uiścić należną wpłatę (konto czekowe) P. K. O. Nr. 7577),
- 5) nadesłać po 3 egzemplarze własnych katalogów, co posłuży za materiał przy opracowaniu Katalogu Ogólnego Wystawy oraz dla celów propagandowych i informacyjnych.

K o m u n i k a t N r. 37.

Ceny stoisk na Wystawie

Przypominamy stawki opłat za stoiska na WMEL:

stoiska w pawilonach po 40 zł. za m².

stoiska dla eksponatów na wolnym polu po 5 zł. za m².

Rabaty przewidziane są w warunkach zgłoszeniowych.

Ceny terenów pod kioski i pawilony indywidualne uzgadniane są każdorazowo z Dyrekcją Wystawy.

ORGANIZACJA AKCJI BEZPIECZEŃSTWA PRACY

Różne metody i bogaty zakres środków stojących do dyspozycji w walce z wypadkami przy pracy (o czym była mowa w Nr. 10 Przemysłu Metalowego) wywołuje konieczność tworzenia pewnych ram organizacyjnych dla tej akcji. Różnorodność tych środków i rozmiary zadań niemal z reguły przerastają możliwości przedsiębiorstw, w szczególności przedsiębiorstw mniejszych. Akcja wymaga pewnego planu i systematyczności, puszczona samopas nawet przy najlepszej woli wykonawców może przeobrazić się w chaotyczne i mało pożyteczne poczynania. Koszt nie odpowiadałby w tych wypadkach uzyskanym wynikom. Pozostaje jeszcze sprawa o decydującym znaczeniu, utrzymanie pewnego stałego napięcia tej akcji przez oddziaływanie zewnątrz.

Z chwilą gdy w krajach uprzemysłowionych uświadomiono sobie konieczność walki z wypadkami poczęły się tworzyć organizacje mające na celu walkę z wypadkami przy pracy.

W 1867 r. powstało pierwsze dobrowolne zrzeszenie przemysłowców we Francji mające na celu walkę z wypadkami. Od tej chwili rozwijały się formy tej organizacji w sposób różnorodny, zależny od warunków lokalnych. Mimo różnorodności, mimo pewnych zawiłości organizacyjnych w niektórych krajach, organizacje te spełniają wszędzie rolę pozytywną. Koszt ich utrzymania jest pokryty z dużym nadatkiem korzyściami gospodarczymi przedsiębiorstw i korzyściami społecznymi.

Pomimo jednak tej niezwyklej różnorodności form organizacyjnych, których nawet tylko pobieżne omówienie wymagałoby zbyt dużo miejsca, nie dostarczają one gotowego wzoru dla naszych potrzeb. Organizacje zagraniczne powstawały w okresie doświadczeń, często więc wybierano formy, których celowość może być dziś kwestionowana w różnych punktach. Żyć się z temi niezawsze najszcześniejszymi formami utrzymuje je w niektórych krajach nadal przy życiu.

Polska, jeden z ostatnich krajów przemysłowych, który tą sprawą nie zajmował się dotąd na większą skalę, może wybrać formy najlepsze, już bez przeprowadzania eksperymentów.

Odpowiednio do stojących przed nią zadań

winna powstać dwójakiego rodzaju organizacja walki z wypadkami przy pracy. Zasadniczym terenem walki z wypadkami jest samo przedsiębiorstwo, a więc tu winna powstać stała organizacja — służba bezpieczeństwa pracy, pod względem formy zależna od rozmiarów przedsiębiorstwa. Działalność służby bezpieczeństwa pracy jest skuteczniejsza jeśli opiera się o wspólną organizację, która wykonywuje zadania wspólne dla pewnych grup przedsiębiorstw, koordynuje, zachęca i pobudza akcję przeciwwypadkową w terenie, w przedsiębiorstwach. W jaki sposób powinny się tworzyć tego rodzaju organizacje i jakie grupy przedsiębiorstw obejmować?

Jedno jest pewne — nie należy tworzyć nowych organizacji przymusowych, które stałyby się niewątpliwie u nas nowymi komórkami biurokracyzmu. Niewskazaniem byłoby sztuczne tworzenie nowych ugrupowań przedsiębiorstw dla celów wspólnej walki z wypadkami tam, gdzie potrzeby życia, aczkolwiek dla innych celów, ugrupowania takie już wytworzyły. Akcja powinna opierać się na swobodnej inicjatywie przemysłu i pochłaniać jak najmniej zbędnych kosztów. Dobrowolne związki przemysłowe, związki branżowe, wydają się być w Polsce najlepszymi ramami organizacyjnymi dla akcji przeciwwypadkowej. Do zadań obecnych przybyłyby im nowe zadania propagandy, tworzenia w przedsiębiorstwach służby bezpieczeństwa pracy i zasilania tej służby wskazówkami, opracowaniami wspólnych zagadnień i t. d. Zadania te, oczywiście przy współudziale zainteresowanych władz, organizacje branżowe przemysłu bez większego trudu mogą wykonać.

Jak się wydaje, ten typ organizacyjny przyjmuje się w przemyśle polskim. Przy niektórych organizacjach branżowych (w przemyśle hutniczym, chemicznym, papierowym, drzewnym i skórzanym) utworzyły się stałe komisje bezpieczeństwa pracy, oddziaływujące na przedsiębiorstwa zrzeszone w związkach. Sądzić należy z obecnego stanu zainteresowania się sprawą bezpieczeństwa pracy, że wkrótce idea walki z wypadkami przy pracy obejmie cały przemysł. Stanie się wtedy aktualną sprawą powołania do życia organu, któryby nadawał akcji bezpieczeństwa pracy w przemyśle jednolity kierunek.

Do grupy przemysłów, które zainteresowały się akcją przeciwwypadkową, należy zaliczyć również przemysł metalowy. Przy Polskim Związku Przemysłowców Metalowych działa już Komisja Bezpieczeństwa Pracy o szeroko zakreślonym programie.

Wymienimy tylko najważniejsze zadania, jakie postawiła przed sobą Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Przemysle Metalowym. Są nimi:

1. Zorganizowanie służby bezpieczeństwa pracy w przedsiębiorstwach przemysłu metalowego, drogą propagandy, zachęty i pomocy dla przedsiębiorstw.

2. Zbieranie danych statystycznych o wypadkach przy pracy i ogłaszanie wyników oraz wniosków.

3. Opracowanie przepisów bezpieczeństwa pracy, instrukcji i t. d.

4. Opracowywanie metod propagandy bezpieczeństwa pracy.

5. Opracowywanie przy współudziale zainteresowanych producentów wzorowych typów zabezpieczeń maszyn wyrabianych w kraju.

W działalności swej Komisja będzie pozostawać w ścisłej współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, który przeprowadza ubezpieczenie od wypadków, a więc jest czynnikiem decydującym przy ustalaniu wysokości składek oraz ze wszystkimi organizacjami, które poświęciły się szerzeniu zasad bezpieczeństwa pracy jak Instytut Spraw Społecznych, Sekcja Bezpieczeństwa Pracy przy Stowarzyszeniu Inżynierów Mechaników Polskich i t. d.

W porozumieniu i przy współpracy ze wspomnianymi instytucjami Komisja przygotowuje najbliższe posunięcia: udział w Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, który będzie miał na celu propagandę bezpieczeństwa pracy w przemyśle metalowym oraz organizację cyklu wykładów, który będzie miał za zadanie przygotować kierowników służby bezpieczeństwa pracy do nowych zadań. Sprawy te omówimy szczegółowiej w najbliższym czasie.

KRONIKA ZWIĄZKOWA

Obowiązki eksporterów polskich, wywożących towary zagranicę i do w. m. Gdańska

Dekret Prezydenta R. P. z 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. Nr. 32. poz. 249) i Dekret Prezydenta R. P. z 7 maja 1936 r. w sprawie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i W. M. Gdańskiem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 279) wraz z wydanymi na ich podstawie rozporządzeniami i zarządzeniami **nakładają na eksportera** ¹⁾ **obowiązek zaofiarowania do skupu należności od zagranicy za wywiezione towary i zgłoszenia wywozu towarów Komisji Obrót Towarowego.**

Z dniem 25.V.36 urzędy celne nie dokonują odprawy zagranicę (placówki granicznej kontroli skarbowej do W. M. Gdańska) bez zaświadczeń walutowych. Zaświadczenia walutowe wydaje Komisja

¹⁾ Eksporterem jest ta osoba, która spodziewa się otrzymać należność z zagranicy w związku z eksportem i jest zobowiązana do zaofiarowania należności do skupu Bankowi Polskiemu lub bankowi dewizowemu.

Obrotu Towarowego w Warszawie za pośrednictwem instytucyj, wymienionych w zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 15 maja 1936 r. w sprawie przyjmowania zgłoszeń wywozowych oraz wydawania zaświadczeń walutowych (Monitor Polski Nr. 116). Zaświadczenia walutowe służą do jednorazowej odprawy celnej i ważne są na przeciąg 3-ich miesięcy od daty wystawienia.

Obowiązków, o których mowa jest wyżej, winien eksporter dopełnić w następujący sposób:

1) Przed dokonaniem wywozu wypełnić pięciokartkowy komplet „zgłoszenie wywozowe“, ¹⁾ który można nabyć w Polskim Towarzystwie Handlu Kompensacyjnego w Warszawie lub zgodnie z zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z 15 maja 1936 r. (Monitor Polski 116) w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych.

Komplet ten wypełnia się jednorazowo, wypisując treść egz. I, która odbija się przez karbonizowaną na odwrocie stronę na dalszych kartkach.

2) Przedłożyć wypisane i podpisane Zgłoszenie wywozowe (egz. I — kolor zielony lub różowy) wraz z blankietem zaświadczenia walutowego (egz. II — kolor żółty) i kopję dla urzędu celnego (egz. III — kolor kremowy) Polskiemu Towarzystwu Handlu Kompensacyjnego w Warszawie (Wydział Kontroli Dewizowej Eksportu) ul. Moniuszki 10, ewent. jego delegaturze przy Izbie Przemysłowo Handlowej lub instytucji, upoważnionej do doręczania zaświadczeń.

3) Egzemplarz IV (kolor jasno niebieski) eksporter zatrzymuje jak również egzemplarz V (kolor biały).

4) Na podstawie podpisanego zgłoszenia wywozowego instytucja wymieniona w zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z 15 maja 1936 r., doręcza zaświadczenie walutowe (egz. II) wraz z jego kopją (egz. III) eksporterowi. Dokumentami temi eksporter wykazuje się w urzędzie celnym (lub placówce granicznej kontroli skarbowej, jeżeli chodzi o wysyłkę do W. M. Gdańska). Oryginalne zaświadczenie (egz. II) urząd celny, po potwierdzeniu przejścia granicy, wysyła do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego w Warszawie. Kopję (egz. III) zatrzymuje.

Egzemplarz V (kolor biały) eksporter zatrzymuje aż do czasu otrzymania pokrycia z zagranicy za wywieziony towar. Wówczas obowiązany jest natychmiast zaofiarować walutę do skupu i zażądać potwierdzenia tego faktu od banku dewizowego. Banki dewizowe wymienione zostały w Obwieszczeniach Ministra Skarbu z 27. IV. 1936 r. (Monitor Polski nr. 98) z 30. IV 1936 r. (Monitor Polski nr. 102) i z 9. V. 1936 r. (Monitor Polski nr. 113). Potwierdzenie banku dewizowego służy do celów ewidencyjnych Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

O ile eksporter otrzymuje pokrycie z zagranicy ratami, winien każdorazowo zwrócić się do banku dewizowego o potwierdzenie. W takich przypadkach należy przedkładać każdorazowo egzemplarz V bankowi do potwierdzenia, podając na nim Nr. zaświadczenia walutowego, który eksporter posiada na zatrzymanej kopji zgłoszenia wywozowego. Egzemplarz ten można nabyć osobno.

O ile zaofiarowanie waluty do skupu następuje łącznie za przesyłki, na które wydano szereg zaświadczeń walutowych, wówczas należy wymienić wszystkie numery tych zaświadczeń na egzemplarzu V.

¹⁾ Zgłoszenie wywozowe należy, o ile możności, wypełnić maszynowo, a w każdym razie wyraźnym i czytelnym pismem. Eksporter wypełnia tylko egz. I „Zgłoszenia wywozowego“, którego treść odpowiednio odbija się na pozostałych egzemplarzach.

Postanowienia o kontroli wywozu zagranicę w formie zaświadczeń walutowych nie dotyczą eksporterów wywozających towary do krajów, z którymi obrót dokonywany jest w ramach układów rozrachunkowych (Bułgaria, Jugosławia, Niemcy, Rumunia, Turcja, Węgry). Inne wyłączenia omówione są w § 6. Rozporządzenia Ministrów; Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z 8 maja 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 285).

Ważne dla eksporterów — w sprawie zgłoszenia i zaofiarowania do skupu należności za sprzedane zagranicą towary

Z chwilą uzyskania należności od zagranicy, eksporter zobowiązany jest natychmiast zwrócić się do banku dewizowego o potwierdzenie, że zaofiarował walutę do skupu. Potwierdzenie to, dokonywane na górnym odcinku ark. V-białego koloru „zgłoszenia wywozowego“ (rozporządzenie z dnia 8 maja 1936 r. Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 285 § 2), bank dewizowy przesyła do Centrali Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego. Dolny odcinek, który zawiera potwierdzenie banku dewizowego o zaofiarowaniu waluty do skupu, może zatrzymać eksporter. (Zgłoszenie wywozowe dla artykułów przemysłu metalowego wydaje Polski Związek Przemysłowców Metalowych). O ile eksporter otrzymuje pokrycie za wywieziony towar ratami, wówczas w miarę uzyskiwania pokrycia winien zwracać się do banku dewizowego o potwierdzenie na ark. V. Dodatkowe egzemplarze tego arkusza — można nabyć osobno. Przy wypełnianiu eksporter winien podać bankowi dewizowemu nr. zaświadczenia walutowego, który posiada na zatrzymanej przez siebie kopji ark. IV „Zgłoszenia wywozowego“. Jeżeli eksporter zaofiaruje do skupu bankowi dewizowemu należność od zagranicy z tytułu eksportów, objętych szeregiem zaświadczeń walutowych, winien wszystkie numery zaświadczeń podać w ark. V, który potwierdza bank dewizowy.

Uwaga: o ile eksporter otrzymuje z zagranicy zaliczkę, a nie otrzymał jeszcze zaświadczenia walutowego, wówczas powinien zaofiarować ją do skupu bankowi dewizowemu, żądając potwierdzenia na specjalnym formularzu, którego tekst zostanie dodatkowo ustalony. Bank dewizowy będzie nadawał temu potwierdzeniu swój nr. kolejny. Na ten nr. kolejny eksporter przy uiszczeniu reszty należności już po wydaniu zaświadczenia walutowego, będzie powoływał się w banku dewizowym. Nr. ten zostanie umieszczony na ark. V celem ułatwienia kontroli wpływu dewiz w Centrali Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego.

Walne Zgromadzenie Grupy Odlewni

Dnia 7 maja r. b. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Grupy Odlewni przy P.Z.P.M.

Po zagajeniu Zebrania przez Prezesa Rady Grupy Odlewni p. prof. inż. J. Buzka zabrał głos Prezes Zarządu Grupy inż. K. Gierdziejewski, podając do wiadomości, że w dniach ostatnich p. prof. J. Buzek obchodził jubileusz 25 — letniej pracy na klerowniczym stanowisku w Sp. Akc. „Węgierska Górka“. Jubileusz ten zbiegł się z nominacją p. inż. J. Buzka profesorem Akademii Górniczej w Krakowie na pierwszej w Polsce Katedrze Odlewnictwa. W gorących słowach podkre-

ślił mówca zasługi Jubilata na polu rozwoju w Polsce odlewnictwa tak praktycznego, jak i teoretycznego i odczytał depeszę, którą Zarząd Grupy wystosował przy tej okazji w imieniu wszystkich członków Grupy.

Treść depeszy przyjęto ogólnymi oklaskami, które były odbiciem tego uznania, jakim się cieszy Jubilat wśród odlewników polskich.

Następnie p. inż. K. Gierdziejewski streścił sprawozdanie z działalności Grupy w r. 1935.

Sprawozdanie z działalności Grupy p. inż. K. Gierdziejewski uzupełnił cyfrową charakterystyką stanu polskiego odlewnictwa na podstawie wstępnych wyników ankiety statystycznej przeprowadzonej przez Zarząd Grupy. Z cyfr ankiety wynika, że ogólna ilość robotników zatrudnionych w tych odlewniach, które wzięły udział w ankiecie wyniosła 9823 z czego 6875 było zatrudnionych w odlewniach zrzeszonych w Grupie. Produkcja odlewów żeliwnych wyniosła 98.452 tonn (w r. 1928 — 217.000 t., w r. 1934 — 75.000 t.), z czego ok. 80% wyprodukowały odlewnie zrzeszone.

Ogólna wartość sprzedaży tej produkcji stanowi: zł. 47.846.776.— Jeśli zestawić jednak sumę tę z cenami za lata ubiegłe, to stwierdzamy w okresie ostatnich 5 lat ogromny spadek ceny, bo przeszło o 50%. Zużycie surowki odlewniczej krajowej wyniosło 49039 t. zaś specjalnej 3107 t. Ogólne zużycie fragmentu w r. 1935 było około 78.500 t. w tem 25519 t. importowanego. Zużycie koksu zagranicznego wyniosło 19395 t.

Następnie p. inż. J. Zybert przedstawił finansowe sprawozdanie oraz preliminarz budżetowy Grupy na r. 1936, zaś p. inż. S. Ambrożewicz w imieniu Komisji Rewizyjnej odczytał protokół Komisji Rewizyjnej oraz wnioski o udzielenie Radzie i Zarządowi absolutorjum z działalności za r. 1935. Wniosek o udzieleniu absolutorjum przyjęto jednogłośnie, poczem, po uzupełniających wywodach p. prof. J. Buzka, podkreślających konieczność dalszego rozwinięcia bardzo pożytecznej i aktywnej działalności Grupy, został przyjęty jednomyślnie preliminarz na r. 1936.

Władze Grupy. W myśl par. 42 Regulaminu 7 członków Rady uległo wylosowaniu, poczem po przeprowadzeniu wyborów ustalono następujący skład Rady na r. 1936/37:

Z wyboru r. 1935: 1. S. Ambrożewicz, 2. J. Buzek, 3. K. Gierdziejewski, 4. J. Mirowski, 5. E. Macher, 6. J. Miller, 7. T. Neuman, 8. O. Kwieciński, 9. L. Skibiński, 10. K. Witwicki, 11. I. Zakrzewski, 12. J. Zybert.

Z wyboru 1936: 13. J. Dangel — Katowice, 14. S. Jarkowski — Warszawa, 15. S. Kronenblum — Końskie, 16. Z. Ryteł — Warszawa, 17. M. Skarbiński — Warszawa, 18. D. Szware — Częstochowa, 19. W. Wielogłowski — Grudziądz.

Zarząd Grupy wybrany dn. 7.V b. r. na posiedzeniu nowoukonstytuowanej Rady stanowią następujący członkowie Rady pp. K. Gierdziejewski, S. Kronenblum, J. Mirowski, L. Skibiński, J. Zybert.

Na zakończenie obrad przedyskutowano szczegółowo warunki oraz formę w jakiej przemysł odlewniczy wystąpi na tegorocznej Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, przyczem p. A. Dunin — Dyrektor PZPM. i członek Komitetu Wystawowego udzielił szeregu wyjaśnień co do charakteru i zadań Wystawy; Zgromadzenie upoważniło Zarząd Grupy do opracowania szczegółowego planu pokazu, znaczenia i roli Przemysłu Odlewniczego w ogólnej gospodarce narodowej.

Również Walne Zgromadzenie po wysłuchaniu Komunikatu p. inż. K. Gierdziejewskiego o podjętej inicjatywie Koła Odlewników przy Stow. Tech. w Warszawie zwołania III Zjazdu Odlewników w okresie trwania WMEL, postano-

wiło inicyjatywę tę podtrzymać i upoważnić Zarząd do powołania Komitetu Organizacyjnego w porozumieniu z inicjatorami.

Komisja dla spraw przewozowych

Niniejszym podajemy do wiadomości zainteresowanych, że 20 czerwca r. b. odbędzie się posiedzenie Stałej Komisji dla spraw przewozowych przy Ministerstwie Komunikacji.

Wszelkie wnioski, dotyczące usprawnienia przewozów, uprasza się, stosownie do regulaminu, nadsyłać na 10 dni przed terminem zwołania Komisji.

Komisja Obrotu Towarowego

Komisja Obrotu Towarowego ukonstytuowała się w następującym składzie: min. Mieczysław Sokołowski, min. Tadeusz Lechnicki i dyr. dep. A. Rose.

III Zjazd Odlewników

Dnia 13 b. m. odbyło się posiedzenie Komitetu Organizacyjnego III-go Zjazdu Odlewników Polskich. Po przedyskutowaniu wniosków przedłożonych w imieniu Koła Odlewników przy Stowarzyszeniu Polskich przez doc. inż. K. Gierdziejewskiego, jednomyślnie uznano za konieczne Zjazd powyższy zwołać do Warszawy w okresie trwania Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego, wyznaczając go na 6—7 września r. b. oraz powołano Komitet Wykonawczy. Prezydium Komitetu Organizacyjnego tworzą: p. prof. inż. J. Buzek — jako prezes oraz pp. inż. pułk. dypl. O. Czuruk i dyrektor M. Kandel — jako wiceprezesi. Na Sekretarza Generalnego powołany został p. inż. Z. Lenartowicz.

Sekretariat Komitetu Wykonawczego mieści się w lokalu Grupy Odlewni przy Polskim Związku Przemysłowców Metalowych (Warszawa, Marszałkowska 140, tel. 586 06).

Zjazd Elektryków

W dniach od 30 maja do 2 czerwca r. b. odbędzie się w Wilnie VIII-me doroczne Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Program Zjazdu obejmuje poza sprawami formalnymi, prace w sześciu sekcjach zjazdowych, w których dyskutowane będą referaty z dziedziny elektryfikacji, rozwoju przemysłu elektrotechnicznego, trakcji elektrycznej, telekomunikacji, szkolnictwa elektrotechnicznego i zagadnień naukowych. W osobnej sekcji przedstawiony będzie w serji krótkich komunikatów pod nazwą „Postępy polskiego przemysłu elektrotechnicznego” dorobek techniczny krajowych firm w ciągu ostatniego roku. Ilustracją tych komunikatów będzie pokaz wyrobów krajowego przemysłu elektrotechnicznego.

Zjazd i pokaz odbędą się w gmachu Uniwersytetu Stefana Batorego.

Uczestnicy Zjazdu po nabożeństwie w Ostrej Bramie i uroczystości otwarcia Zjazdu udadzą się gremjalnie na cmentarz na Rossie. celem złożenia wieńca od ogółu elektryków polskich, przy urnie z sercem Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Walne Obrady Kupców Branży Żelaza

Dnia 2 maja, odbyły się w Poznaniu obrady nadzwyczajnego walnego zebrania Stowarzyszenia Kupców Handlujących Żelazem i Dźwigarami na woj. poznańskie i pomorskie.

Pod nieobecność prezesa, zagaił i przewodniczył obradom wiceprezes p. Poseł Roman Stamm z Chojnic.

Po odczytaniu i przyjęciu porządku obrad przez zgromadzenie, zabrał jako pierwszy głos Sekretarz Gen. Grupy Producentów Narzędzi p. Stefan Gruchała, który wygłosił referat o Polskim Przemysle Narzędziowym.

Mówca uwypuklał na wstępie aktualność polskiego zagadnienia narzędziowego, na tle przeżywanego krytycznej sytuacji zarówno gospodarczej, jak ogólnej politycznej w Europie. Na tem tle samowystarczalność w zakresie produkcji narzędzi odgrywa rolę pierwszorzędną, jedną z podstawowych. Nie jest przypadkiem, jeśli kupiectwo branżowe, trafnie wyuczując nurt potrzeb gospodarczych i państwowych, wysunęło na pierwszym miejscu swoich obrad to ważne zagadnienie.

Polski przemysł narzędziowy jest jednym z najmłodszych. Nie jest też jeszcze czemś dojrzałym, ale wykazuje ciągły rozwój w szczególności od roku 1932 tj. roku powstania Grupy Producentów Narzędzi.

Jest rzeczą charakterystyczną, że aż po rok 1932 zapotrzebowanie rynku polskiego w narzędzia pokrywane było w 80 proc. importowanym towarem. Rok rocznie płaciliśmy zagranicę z tego tytułu ponad 25 milionów złotych. Jest zasługą niewątpliwą kilku czy kilkunastu światłych praktyków przemysłowych w kraju naszym, że właśnie w roku największego nasilenia depresji gospodarczej, zmobilizowano duży wysiłek, aby z t. zw. własn. narzędziowni, istniejących przy wielkich zakładach przemysłowych rozwinąć regularną produkcję licznego asortymentu narzędzi, aby powołać do życia nowe fabryki, których produkcja z wartości 2 milionów złotych za rok 1932 wzrosła do 8 milionów w r. 1934, a do 18 milionów złotych w roku 1935.

Jest rzeczą zrozumiałą, że w tym pierwszym etapie powstawania krajowej produkcji narzędziowej, musiano oprzeć się przede wszystkim na dostawach dla zbiorowego i wielkiego odbiorcy. A więc na dostawach dla Państwa i przemysłu. Tylko takie dostawy mogły w krótkim czasie dać efekt, mogły ułatwiać pokrycie stosunkowo bardzo dużych kosztów nakładczych oraz inwestycyjnych młodego naszego przemysłu narzędziowego.

Jezeli więc tak efektywny wzrost produkcji narzędzi w Polsce był możliwy, pomimo przeżywanego okresu t. zw. dna kryzysu — to przecież musi to być towar dla handlu interesujący. Towar, który wywołał popyt na rynku zdobył sobie nowego drobnego konsumenta — a tym samym kupiectwu przysporzył obrotów i zarobku.

Skolei wskazuje zebrany p. St. Gruchała na najnowszy ilustrowany spis narzędzi, który jest wymowną ilustracją bogatego zakresu wytwórczego fabryk polskich i znaczących postępów. Przebudowę przemysłu chce prowadzić Grupa w ścisłej współpracy z kupiectwem.

Dlatego właśnie zgłasza się do kupców o rady i wskazówki.

„Weszliśmy bowiem już w t. zw. drugi etap rozwoju polskiej produkcji narzędziowej, w którym trzeba nam jak najszerszej płaszczyzny rynkowego zapotrzebowania”.

„Zdajemy sobie z tego w pełni sprawę, że krajowy nasz producent nie jest nastawiony w pełni na kurantowy średni i tani towar. Ale zdawszy egzamin jakościowy nawet wobec tak wymagającego odbiorcy jakim są wydziały zasobów M. S. Wojsk. i przemysł — możemy już teraz postawić sobie

hasło całkiem realne: narzędzie polskie w każdym warsztacie i w każdym domu. Chcemy usłyszeć postulaty Panów jako kupców zawodowych br. towarów żelaznych. Chcemy wysłuchać i dostosować się do wszelkich uwag krytycznych a konstruktywnych. Wiemy bowiem doskonale, że powodzenie polskiego przemysłu narzędziowego, jego dalszy rozwój i masowy zbyt w kraju, zależą od życzliwości branżowego kupiectwa w Polsce*.

Skolei udzielił przewodniczący głosu drugiemu referentowi, p. Posłowi Brunonowi Sikorskiemu, dyrektorowi Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu, który omówił Polski Problem Kartelowy.

W dalszym ciągu obrad wywiązała się ciekawa dyskusja, oraz omówiono szereg spraw zawodowych stowarzyszenia.

SYTUACJA NA NIEMIECKIM RYNKU SAMOCHODOWYM

Przemysł samochodowy Rzeszy zajął trzecie miejsce w świecie po U. S. A. i Wielkiej Brytanji. Rząd Narodowo-socjalistyczny stworzył z samochodów i dróg — jeden z głównych środków swej polityki ekonomicznej.

Sprzedaż nowych wozów na rynku wewnętrznym kształtowała się w ostatnich latach w sposób następujący:

	1932 r.	1933 r.	1934 r.	1935 r.
Wozy osobowe	41.036	81.974	130.960	180.113
Wozy przemysłowe	6.996	11.536	23.488	33.798

Dlatego też niezmiernie interesującym jest zaznajomienie się z temi metodami, przy pomocy których zdołały Niemcy osiągnąć tak poważne sukcesy. W pobieżnym szkicu notatki niniejszej wskazać można na cztery główne momenty, które spowodowały tak wybitny rozwój przemysłu samochodowego w Niemczech. Są to: 1) *ulgi podatkowe*, 2) *elastyczność w reglamentacji ruchu samochodowego*, 3) *rozwój sieci dróg kołowych*, 4) *nastawienie psychologiczne — propaganda*.

Wśród ulg podatkowych wymienić należy, że: Od dnia 1 marca 1933 roku — wozy osobowe, nowo zakupione są zwolnione od podatków.

Dekret z dnia 1 VI 1933 roku dopełniony przez prawo 16 X 1934 roku upoważnia kupców i przemysłowców do potrącania z kwot dochodów podlegających opodatkowaniu, sum wydanych na zakup samochodów.

Według rozporządzenia z dnia 28 II 1935 roku (które weszło w życie 1 IV 1935 r.) wprowadzono zniżki podatkowe od wozów ciężarowych:

1) Podatki od nowych wozów ciężarowych, napędzanych benzyną, lub olejem gazowym wagi własnej ponad 2,5 tonn — zostały zniżone o 5% — 50% w zależności od wagi własnej.

2) Podatki od nowych wozów ciężarowych, napędzanych innymi paliwami: parą, elektrycznością, gazem, gazem generatorowym — zostają zniżone o 50% — 80% w zależności od wagi.

3) Podatki od nowych ciągówek — zostały zmniejszone z 20 RM. od 200 kg. wagi własnej — do 10 RM. od 200 kg. wagi własnej — przy wadze własnej ponad 2,4 tonn.

Poza tem zostały zniesione: podatek od przycepek, 20% dopłaty do podatków od wozów nie na pneumatykach i podatki pobierane od ciągówek używanych wyłącznie dla celów rolniczych.

Pomimo, że drogi w Niemczech są dostatecznie rozbudowane i znajdują się w dobrym stanie, postanowiono wybudować około 7.000 klm. autostrad. Budowę rozpoczęto 23 IX 1933 r. Plan przewiduje 6 głównych traktów (3 z zachodu na wschód i 3 z północy na południe). 30 IX 1935 r. w robocie znajdowało się 1700 klm. Przy końcu roku zostało wykończone 450 klm. Budowa autostrad daje zatrudnienie 270.000 osobom. Całość robót kosztować będzie około 3,5 miliardów RM., bez włączenia kosztów nabycia terenów t. j. po 500.000 RM. (od 1 klm. Budowa autostrad ma dać około 270 milionów RM. rocznie oszczędności na eksploatacji samochodów (zużycie paliwa, pneumatyki, remonty).

Jeżeli chodzi o sprawę nastawienia psychicznego i propagandę, to sprawie tej poświęcić należałoby specjalne studjum W każdym razie stwierdzić trzeba, że propaganda motoryzacji prowadzona jest równolegle przez wszystkie czynniki administracji i organizacji społecznych, oraz przez firmy sprzedające samochody.

Produkcja samochodów w Niemczech kształtowała się w ostatnich latach w sposób następujący:

Produkcja:	1933 r.	1934 r.	1935 r.
Wozy osobowe	92.610	147.380	201.438
<i>Podział według litrażu:</i>	<i>1933 r.</i>	<i>1934 r.</i>	<i>1935 r.</i>
do 1—1 litr.	28.90%	26.64%	25.85%
od 1.1—1.5 litr.	42.26,	50.08,	42.64,
od 1.5—2 litr.	22.62,	17.42,	23.76,
od 2—3 litr.	3.63,	3.10,	4.71,
od 3—4 litr.	1.84,	2.17,	2.50,
ponad 4 litr.	0.75,	0.59,	0.54,
<i>Wozy przemysłowe:</i>	<i>1933 r.</i>	<i>1934 r.</i>	<i>1935 r.</i>
	13.222	27.325	41.496
w tem ciężarówki	12.404	25.684	38.851
autobusy	818	1.641	2.645
Razem	105832	174655	242934

Ciekawem jest zestawienie ilustrujące stan taboru samochodowego w ciągu trzech ostatnich lat. Przedstawiał się on następująco:

	1933 r.	1934 r.	na 1-VII-35 r.
Wozy osobowe	580.987	674.523	809.727
Ciężarówki	174.169	191.715	214.260
Samochody specjalne (ciągarówki, śmieciarki i t. p.)	35.787	37.400	45.170
Razem	788.943	903638	1069157

W obecnej chwili przypada w Niemczech 1 samochód na 62 mieszkańców, podczas gdy w 1933 r. przypadał 1 samochód na 82 mieszkańców.

Na zakończenie podajemy zestawienie ilustrujące handel zagraniczny Niemiec w dziale samochodowym.

	1934 r.		1935 r.	
	Ilość	wartość w 1000 RM.	Ilość	wartość w 1000 RM.
1. Wozy osobowe	10.608	20.446	18.295	30.509
2. Wozy przemysłowe: ciężarówki	2.242	6.893	3.765	13.346
autobusy	8	152	27	335
3. Podwozia do wozów osobowych	386	835	1.336	2.710
łącznie	13.244	28.326	23.423	46 900

(w 1933 r. ogółem 13.348 szt. wartości 27.586 000 RM.)

Import	1934 r.		1935 r.	
	Ilość	wartość w 1000 RM.	Ilość	wartość w 1000 RM.
1. Wozy osobowe	2.936	6.202	3.251	5.591
2. Wozy przemysłowe: ciężarówki	501	791	104	470
autobusy	1	20	10	181
3. Podwozia do wozów osobowych	2.122	2.517	4.135	3.018
łącznie	5.560	9.530	7.500	9.257

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Budowa nowych stalowni w Anglii. Firma John Lysaght w Newport zdecydowała się rozszerzyć swe zakłady przez wybudowanie dwóch walcowni ostatniego typu do walcowania na zimno.

Walcownie te będą produkowały wysokiego gatunku blachę stalową, przeznaczoną na karoserje samochodowe.

Zakłady, które zatrudniają obecnie 3000 robotników, przewidują znaczne zwiększenie ich ilości. (G)

Budowa fabryki drutu i kabli w Południowej Afryce. Jak donoszą z Johannesburga, postanowiono w Transwalu w Vereeniging wybudować fabrykę drutu i kabli.

Dla celu powyższego utworzone zostało nowe towarzystwo „African Cables Ltd“ które rozporządza dużym kapitałem zakładowym. (T)

Dalsza zwyżka światowej produkcji żelaza i stali. Światowa produkcja żelaza wyniosła w styczniu 1936 r. 6.763.000 tonn wobec 5 570.000 tonn z 1935 roku.

Produkcja stali wyniosła w styczniu r. b. 8.908 000 tonn wobec 7.753.000 tonn ze stycznia 1935 roku.

Również i miesiąc luty r. b. wykazuje zwyżkę w produkcji zarówno żelaza jak i stali, w porównaniu z miesiącem lutym ubiegłego roku. (T)

Rekordowa produkcja stali szlachetnej w U. S. A. Z danych fachowego amerykańskiego dziennika „Iron Age“ dowiadujemy się, że produkcja stali szlachetnej w Ameryce wynosiła w roku 1935 67227 tonn, t. j. więcej o 54% niż w 1934 r., a w stosunku do rekordowego 1929 r., w którym produkcja stali szlachetnej wyniosła 54949 tonn, wykazuje zwyżkę o 23%. (T)

Zakaz wywozu blachy z Ameryki. Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w Waszyngtonie wydał zakaz wywozu blachy z Ameryki w czasie od 16 kwietnia do 1 lipca r. b.

Dotychczas największym odbiorcą blachy amerykańskiej była Japonja.

Po 1 lipca r. b. wywóz blachy będzie mógł nastąpić za uprzednim zezwoleniem Ministra Spraw Zagranicznych. (T.)

Niemieckie parowozy dla Chin. W niemieckiej fabryce Henschel & Sohn A. G., Kassel zamówione zostało 8 parowozów dla Chekiang Kiangsi Railway. Parowozy te powinny posiadać zestawienia osiowe 1 — D — 1 i będą przeznaczone do obsługi wania osobowych i towarowych pociągów na trasie Juelhan—Nanchang.

Firma powyższa wykonała już w roku bieżącym 8 podobnych parowozów dla tej samej kolei. (T.)

Ceny metali na rynku warszawskim.

Blacha mosiężna	zł. 2.10—2.20
Pręty mosiężne	„ 1.70—1.
Druty mosiężne	„ 1.65—1.
Blacha miedziana	„ 2.20—2.30
Pręty miedziane	„ 2.—
Druty miedziane	„ 1.60—1.65
Blacha aluminiowa	„ 5.30
nowosrebrna 14%	„ 3.60
Cyna Banka w blokach	„ 6.00—6.25
Ołów hutniczy	„ 0.75
Nikiel w kulkach	„ 6.20
Nikiel w kostkach	„ 6.50
Aluminijum hutnicze	„ 2.60
Antymon	„ 1.70

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 26.V.1936 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminijum 2608	Miedź standart 950
Antymon 1200	Ołów miękki 401
Cyna standart 5219	Nikiel 5281
Cynk hutniczy 370	Rtęć 9656
Miedź elektrolityczna 1055	Srebro za 1 kg. 71

Już czas przystąpić

do opracowania

stoiska na Wystawie Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego.

Projekty i budowę stoisk na WMEL wykonuje

AR-ARCHITEKTURA I REKLAMA

WARSZAWA, ul. Łowicka 58 m. 5, tel. 8-68-96
tel. 669-40, 995-43

Nasz projekt rozplanowania i ogólnej dekoracji Wystawy otrzymał I nagrodę.